

הקדמת מוהר"ח

סיבת כתיבת ההקדמה¹

אמר הצעיר מעיר הדל באלפי חיים ויטאל בן לאדוני אבי הרב יוסף ויטאל זלה"ה בהיותי בן שלשים² לכח תשש כחי ישבתי משתומם. ומחשבותי תמהים. כי עבר קציר כלה קיץ ואנחנו לא נושענו. רפואה לא עלתה למחלתנו. אין מזור לשברנו. ולא עלתה ארוכה למכתנו לחרבן בית מקדשינו. הנחרב זה היום אלף ות"ק וד' שנים או לנו כי פנה היום יום אחד של הקב"ה שהוא אלף שנים³ וגם נטו צללי ערב שהם ת"ק וד' שנים יותר מחצי היום הב'. וכלו כל הקצין ועדיין בן דוד לא בא. ונדע את אשר אמרו רז"ל כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאלו נחרב בימיו⁴.

ואתנה את פני לחקור ולדעת מה זה ועל מה נתארך קיצנו וגלותנו? ומדוע לא בא בן ישי? ומצאתי און לי ואנינה בקרבי ולבי דוי, ממאמר אחד הובא בספר התיקונים תיקון ל' דף ע"ג ע"ב. וז"ל נתיב תניינא, (בראשית א' ב') וְרוח אֱלֹהִים מְרַחֵף וְגו' מאי ורוח אלא בודאי בזמנא דשכינתא נחתת בגלותא האי רוח נשיב על אינון דמתעסקי באורייתא בגין שכינתא דאשתכחת בינייהו והאי רוח אתעביד קלא ויימא הכי אינון דמיכין דשינתא בחוריהון⁵ סתימין עינין אטימי לבא קומו ואתערו לגבי שכינתא דאית לכוון לבא בלא סכלתנו למינדע ביה ואיהו ביניכו ורזא דמלה קול אומר קרא. כגון (איוב ה' א') קָרָא נָא הַיֵּשׁ עֹנֵךְ וְגו' והיא אומרה מה אקרא (ישעיהו מ' ו') כָּל הַבְּשָׂר חָצִיר. כלא אינון כבעירן דאכלין חציר. (שם) וְכָל חֶסְדוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה כל חסד דעבדי לגרמייהו הוא דעבדי⁶. ובההוא זמנא מאי כתיב (תהילים ע"ח ל"ט) וַיִּזְכֹּר כִּי בְּשָׂר הִמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב דא איהו רוחו של משיח. ווי לון מאן דגרמי דיוזיל ליה מן עלמא ולא יתוב לעלמא דאילין אינון דעבדי לאורייתא יבשה ולא בעאן לאשתדלא בחכמת הקבלה וגרמין דאסתלק נביעו דחכמה דאיהו

¹ הנה כל כותרות המשנה הם שלי ולכן יכול להיות שאינם במקום ולא מתאימות לתוכן אם יש לך הצעות אחרות נשמח לשמוע. הנה הדברים מדברים בעד עצמם אינך צריך ללמוד מה שרשמתי בהערות שוליים הכל תוספות אם יספיק לך דברי הרב תדלג על זה.

² מוהר"ח נולד בשנת ש"ג. ובהיותו בן שלושים הרי היא שנת של"ג. והאר"י נפטר בשנת של"ב. הרי שכתב הקדמה זו בשנת האבל על האר"י. ומובן כאבו הגדול והרגשתו הקשה, שנסתמו מעיינות החכמה, ועבורו הוא ממש בחינת חרבן בית המקדש. ולכן הוא פועל רבות להחזיר עטרה ליושנה, לפתוח שוב את מעיינות החכמה.

אך מה שלא מובן אחרי שכתב הקדמה כל כך חשובה מפני מה לא הפיץ תורת רבו לא בהדפסת הספרים ולא לימד כלל התורה הזאת ורק לבנו, והמשיך לכתוב מהדורות וסידר שמונה שערים שרצה להדפיס ולא הדפיסם, ואפילו גזר חלק גדול מהכתבים בצפת, ורק בנו רבי שמואל ויטאל אחר שמונים וחמש שנה לפטירת האר"י הדפיס את שמונת השערים. ונראה שהבין שנסתמו מעיינות החכמה וממילא אין מי שיבין בהם, לכן חלק גזר בצפת וחלק לקח לדמשק והמשיך שם לכתוב אך לא היה מי שיוכל ללמד אותו. מעין מה שעשה משה עם הלוחות הראשונים, ורשב"י עם הזוה"ק. ועוד.

³ אותו יום שהוא אלף שנה גזירת הגלות "כל היום דוה" אותיות הוד, שבמהלך האלף החמשי לא היו יכולים להיגאל בגלל הגזירה ולכן גם נגזר הזוה"ק יותר מאלף שנה. אך עבר אותו היום ועוד יותר מחמש מאות שנה ועוד ד' שנים, הדיוק בתאריך מורה על צערו הקשה, ואנחנו היום שכבר עבר מהגלות אלף תשע מאות שנה וחמישים ושתיים שנה, כבר יותר מתשע מאות שנה וחמישים ושתיים שנה שיכולים להיגאל, ומעשינו מונעים זאת. ועלינו להתעמק ולהבין מה מעכב.

⁴ ירושלמי יומא דף ה' ע"א כתוב שם נוסחא אחרת: ... כאילו החריבו... ע"כ.

⁵ הנה רוח זו של משיח היא מתעוררת בזכות לומדי הקבלה והיא מצפה להתגלות, אלא שרוב הלומדים האחרים אינם מתעוררים לשמוע את הזעקה של השכינה שרוצה לגלות אורו של משיח. צריך אתה להבין שכל מקום שמזכיר בזוה"ק עניין שינה וצורך בהתעוררות הכוונה להתעורר מהגלות וללמוד קבלה ולהבין מה צריך לעשות לצאת מהגלות לארץ ישראל וזה בהרבה מאד מקומות. ראה ליל שבועות של הבית יוסף שהשכינה הופיע אליהם ובקשה שיעלו לארץ ישראל לתקן אותה, שהוא תיקון השכינה. הרי לך מפתח חשוב להבנת הזוה"ק, וודאי שהכוונה גם שצריך לפי הפשט להתעורר וללמוד באופן פרטי אך עיקר הכוונה היא הכללית.

⁶ אין מי שיענה לך קרא בקול גדול אין מי ששם לב לקריאות כל העוסקים בתורה כל לימודם לטובתם ודואגים רק לעצמם לעניינים הפרטיים שלהם, וזה מגלה הזוה"ק שכתב לזמן הגאולה שלנו וידע שאין איש שם על לב.

יו"ד מינה ואשתארת ביי"ת יבשה⁷ ווי לון דגרמי⁸ עניותא וחרבא ובהו והרג ואבדן בעלמא⁹. והאי רוח דאסתלק דאיהו רוחו של משיח כמה דאתמר ואיהו רוח הקודש. ואיהו (ישעיהו י"א ב') רוח חקמה ובינה רוח עצה וגיבורה רוח דעת ויראת יהוה.

לומדי התורה אינם לומדים לשמה¹⁰

פיקודא תנינא ויאמר אלהים יהי אור. ובג"ד אמר הקב"ה (שיה"ש פ"ב ז') השבעתי אתכם בנות ירושלים... אם תעירו ואם תעוררו את הארבה עד שתחפץ: כו' דאיהו רחמו בלא פרס ולא על מנת לקבל פרס. ויראה ואהבה על מנת לקבל פרס איהי שפחה (משלי פרק ל' כ"א) תחת שלוש רגזה ארץ וגו'.... תחת עבד פי ימלוך... וישפחה פי תירש גברתה עכ"ל¹¹.

והנה מה שאמר בתחילת דבריו ואפילו כל אינון דמשתדלי באורייתא כל חסד דעבדי לגרמיהו¹² וכו' עם היות שפשטו מבואר ובפרט בזמנינו זה בעוונותינו הרבים אשר התורה נעשית קרדום לחתוך בה אצל קצת בעלי תורה אשר עסקם בתורה על מנת לקבל פרס והספקות יתירות¹³ וגם להיותם מכלל ראשי ישיבות.

⁷ עיין אוצרות חיים שער לידת המוחין פרק ב' דף ל"ה ע"ד: המלכות בזמן הגאולה צריכה לקבל ב' פעמים או"ר=גימי שחוק וזהו (תהילים קכ"ו ב') "אז ימלא שחוק פיניו" אך בינתיים אינם בה, וחסר שני א' ונשאר ו"ר ו"ר=גימי ביי"ת וזהו בית חרב בלא אור. עיין רמח"ל תיקונים חדשים, יחוד הבית. ועיין עוד ספר הליקוטים דף כ"ג ע"ד: (בראשית ל"ח י"א) "ויאמר יהודה לתמר פלתו שבי אלמנה בית אביך... רומז אל השכינה שצריך שתהיה כאלמנה בגלות, בית אביך שהוא הקב"ה ולא תבא עד יגדל שלה שעדיין הוא קטן ר"ל עד שיתמלא מהיו"ד שהיא האור העליון כמ"ש (עובדיה א' ב') "הנה קטן נתתיך בגוים פזוי אתה מאד" כי אז ישאר שלה בגלות, עד כי יבא שילה מלא גימי משה שהוא המשיח והוא משה... ע"כ.

⁸ בפרשת בחקתי אומר רש"י על הפסוק: "אם בחקתי תלכו..." שתהיו עמלים בתורה. וכאן צריך לשים לב למה שכתוב כאן בלשון חק, כידוע שזה כמו פרה אדומה, דברים לא מובנים. בהם צריך להיות עמל, וזהו לימוד הקבלה. וכן בהמשך על הפסוק "ואם לא תשמעו לי..." אומר רש"י: "להיות עמלים בתורה, ע"ש. ואחר זה באות כל הקללות האמורות שם, ה' ישמרנו.

⁹ המקובל האלהי מו"ה מנחם מענכין היילפרין שליט"א (זצ"ל)

(בהסכמתו לאיפה שלמה לר' שאול הכהן דוויק זצ"ל)... תא חזי מה נואלו האנשים הרחוקים מחכמת האמת טמירין דחכמתא, רזין עלאין קדישין, פנימיות התורה נשמטא דאורייתא, בטענות הבל שאין בהם לחלוח ממשות כלל, וכבר האריכו הספרים הקדושים לבטל ולאפס תואנותיהם, עיין בספר אור נערב להרמ"ק ז"ל, ובספר אור החמה בהקדמתו, לכן אקצר בזה ומה ישיבו בני נשא על המאמר המבהיל שבתקוני זוהר תיקון ל' וזה לשונו: וי לון מאן דגרמין דיזול ליה מן עלמא ולא יתוב לעלמא דאלין אינון דעבדי לאורייתא יבשה ולא בעאן לאשתדלא בחכמה דקבלה דגרמין... וכו' וי לון דגרמין עניותא, חרבה וביזה, הרג ואבדן... וכו' עכ"ל ובתיקון מ"ג וזה לשונו: מאן דגרם דאסתלק קבלה כו' ווי ליה טב ליה דלא אתברי בעלמא ולא יוליף ההיא אורייתא דבכתב ואורייתא דבעל פה דאתחשב ליה כאלו אחזר עלמא לתהו ובהו וגרם עניותא בעלמא ואורך גלותא, עכ"ל.

כמה נפישא חיליה של המאמרים הללו שנוקבים ויורדים לפני ולפנים חדרי לבו של האדם המאמין האמיתי, תסתמרנה שערותיו ובשרו נעשה חידודין חידודין בהעלותו על לבו כי עניותא דישראל, הגזרות והמלחמות, המשסות וההריגות הוא בעצמו גורם לזה, ובפמליא של מעלה, העני יחיבו על דלותו ושפלותו. ההרוג על הריגתו, כל זה נקרא איפוא חטאים שבין אדם לחבירו, אשר גם יום הכפורים אין מכפר עליהם, אוי לנו מיום הדין והתוכחה!... עכ"ל הרב מנחם מענכין היילפרין.

¹⁰ הנה במסכת פסחים דף נ' ע"ב... רבא רמי כתיב (תהילים נ"ז י"א) כי גדל עד שמים חסדך וכתוב (תהילים ק"ח ה') כי גדל מעל שמים חסדך הא כיצד כאן בעושין לשמה וכאן בעושין שלא לשמה וכדבר יהודה דאמר רב יהודה אמר רב לעולם יעסוק אדם בתורה ומצות אף על פי שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה: הרי לימוד פשט נקרא שלא לשמה והעוסק בו טובתו בעולם הזה ואין לו חלק במדור עליון של הנשמה, אך העוסק בקבלה ופנימיות התורה הרי מדורה מעל שמים גם בעולמות העליונים בישיבה של מעלה במדור עליון, וזה מה שממשיך אחר כך ומבאר הזוהר שנשאר למטה ולא עולה למעלה.

¹¹ הנה כאן כל דרשת הפסוקים האלו ממשלי אינו לפי סדר הפסוקים עצמם במשלי שים לב.

¹² מתחיל לבאר הסיבה הראשונה והיא שלא לומדים לשמה והלימוד לשמה הוא תיקון חטא האדמה וכל החטאים הבאים אחריו שכן האדמה הוציאה עץ עושה פרי ולא עץ פרי מפני שחשבה שהעיקר הוא המטרה, והדרך למטרה טפל. וזה גם כן בלומדים שלא לשמה שמחשיב רק את המטרה ולא הדרך.

¹³ הכוונה שבזמנם היו מחזיקי התורה תורמים רק לאלו שלומדים בפשטי התורה ולא היו כוללים ולומדי קבלה מקבלים מלגות ולא היו מחזיקים בהם וזו גם הסיבה שא לא למדו הרבה קבלה ולא בא משיח וגאולתנו השלמה. ראה גם בהקדמת הצמ"ח לספרו קול ברמה ז"ל... כיון שביאת המשיח תלוי בתשובה ובעסק הזוהר ובחכמת הקבלה ואין בניה עוסקים בה כי אם אחד מעיר ושנים ממשפחה, כי אין מדרש קבוע בכל עיר ועיר כמו שיש בעסק התלמוד, ולכן איננו, אין בניה מושכים וממהרים את המשיח... ועל ידם יוכל האדם להבין ולהשכיל קצת מהזוהר ולקרוב הקץ. אבל מפני שאין מי שישים בלבו לעשות השתדלות והכנה שיהיה מדרשים העוסקים בחכמה זו, וכל אחד מבקש לחמו מן ההלכה מפני ההספקה, ורוב העוסקים בזו החכמה הם עניים ואין ידיו משגת לעסוק בחכמה זו בחכמת הקבלה כי אין עשיר שם על לב, והשם יתברך למענו (יעשה) להביא משיח צדקינו במהרה בימינו וחרפת עמו יסיר. עכ"ל.

ודייני סנהדראות להיות שמם וריחם נודף בכל הארץ ודומים במעשיהם לאנשי דור הפלגה הבונים מגדל וראשו בשמים ועיקר סיבת מעשיהם היא מה שאמר אחר כך הכתוב ונעשה לנו שם. ככתוב בספר הזוהר בפרשת בראשית דף כ"ה ע"ב: ... וז"ל על פסוק (בראשית ב' ד') "אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ". שחמשה מינים יש בערב רב¹⁴ ומן הג' מינים מהם הוא הנקרא כת גבורים דעלייהו אתמר (בראשית ו' ד') הָמָּה הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם אֲנָשֵׁי הַשָּׁם, ואינון מסטרא דאילין דאיתמר בהון (בראשית י"א ד') הָבָּה נִבְנָה לָנוּ עִיר וּמְגִדָּל וְגו' ונעשה לנו שם בבניין בתי כנסיות ובתי מדרשות, ושווין בהון ספר תורה ועטרה על רישיה ולא לשמה אלא למעבד לון וכו' והנה על הכת הזאת אמרו בגמרא כל העוסק בתורה שלא לשמה נוח לו שנהפכה שלייתו על פניו ולא יצא לאוויר העולם.

ואמנם האנשים האלה מראים תימה וענוה באמנם כי כל עסקם בתורה הוא לשמה. והנה החכם הגדול התנא רבי מאיר ע"ה העיד עליהם שלא כך הוא, באומר לשון כללות כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה וכו' ומגלים לו רזי תורה ונעשה כנהר שאינו פוסק והולך וכמעין המתגבר מאליו בלתי הצטרכו לטרוח ולעין בה ולהוציא טיפין של מימי התורה מן הסלע. הנה זה יורה שאינו עוסק בתורה לשמה כהלכתה ומי זה האיש אשר לא יזלו עיניו דמעות בראותו המשנה הזאת ורואה חסרונו ופחיתותו.

אין משתדלים להקים ישיבות רציניות וגדולות ללימוד הקבלה בגדלות, שלא מכבדים בימינו את הלומדים קבלה ולא מעודדים אותם במלגות ראויות להם, אך וודאי שכרם הרבה מן השמים.

¹⁴ וזה לשון הזוהר"ק שם: גבורים מינא תליתא גלייהו אתמר המה הגבורים וגו' אנשי השם.